

Pestprotocol O.G.Heldringschool

Inleiding

Waarom een pestprotocol?

Pesten is een vaak voorkomend probleem op scholen. Onderzoek toont aan dat tenminste 10% van alle schoolgaande kinderen ooit is betrokken bij pesten, als slachtoffer óf als dader. Het werkelijke percentage ligt waarschijnlijk hoger...

Elke groep telt wel één of twee pestkoppen. Vaak gaat het om een leider van een groepje die pest, en meelopers die de pester ondersteunen óf om in de smaak te vallen bij de leider. Pesters vinden het leuk om te pesten. Misschien uit verveling, misschien omdat het hen een gevoel van macht geeft, misschien omdat ze gevreesd of bewonderd worden door sommige klasgenoten, om “erbij te horen” of wellicht om al deze redenen bij elkaar... Niet alleen de gepeste heeft last van het pesten, in de hele klas hangt meestal een vervelende en gespannen sfeer.

De Heldringschool wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Pesten gebeurt helaas overal. Directeuren die ontkennen dat pesten op hun school plaatsvindt, zijn ongeloofwaardig en nemen het pestgedrag niet serieus. Het is belangrijk om een duidelijk en helder beleid te hebben waar alle betrokkenen op kunnen terugvallen in voorkomende gevallen.

Natuurlijk is het beter om het pesten te vóórkomen door het scheppen van een goed pedagogisch klimaat en daar gaat dan ook in eerste instantie de aandacht naar uit. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. In veruit de meeste gevallen lukt dit door ongeschreven regels aan te bieden deze te onderhouden, maar soms is het gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Een van die duidelijke regels is dat kinderen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat dit niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het kinderen moeten

leren en daar dus energie in moeten steken. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar leren omgaan.

Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de regels van de leerkracht niet meer voldoende veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling belemmeren. In een dergelijk geval is het van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is. In een klimaat waarin het pesten gedoogd wordt, worden ook de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast. Voor de Heldringschool is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. Daarom beschikt de school over een pestprotocol. Dit protocol is eigenlijk een handlingsplan voor de school: een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Hierin is vastgelegd welke stappen de school gaat zetten in het geval van pesten: met wie wordt er gepraat, wie zijn daarbij en wat is/zijn de volgende stap(pen). Kort gezegd biedt het protocol duidelijkheid aan álle betrokkenen.

Op de informatieavond of tijdens het kennismakingsgesprek aan het begin van het schooljaar zal het pestprotocol aan de orde worden gesteld.

Begripsomschrijvingen

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

'Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld'.

Bron

- Lindenberg, Siegwart, Oldehinkel, A.J., Ormel, J., Veenstra, R., Verhulst, F.C., Winter, A.F. de (2005). 'Pesten : Over daders, slachtoffers, dader/slachtoffers en niet-betrokken leerlingen'.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Pesten kan bestaan uit:

- Verbaal pestgedrag
- Fysiek pestgedrag
- Intimidatie
- Isolatie/uitsluiten
- Stelen of vernielen van bezittingen
- Pesten via internet of mobiele telefoon

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd: macht door intimidatie. Bij dit pestgedrag zien we ook altijd de volgende rolverdeling terug bij een aantal betrokkenen:

Het gepeste kind:

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt, of omdat deze kinderen andere dingen doen dan de meeste leeftijdgenoten (denk hierbij aan sport, instrument of club). Kinderen die gepest worden zijn ook vaak fysiek niet zo sterk. Uit onderzoek blijkt, dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie (pedagogisch klimaat!), waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in

staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt, waar het zonder hulp zeker niet uit komt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in de omgeving waarin ze gepest worden geen vrienden en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek wél de sterksten uit de groep. Ze reageren dan ook vaak met dreiging van geweld of het inzetten van geweld. Pesters lijken populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Ze overtreden bewust regels, storen zich nergens aan en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld om met hun daden weg te komen. 'Wie maakt mij wat?', lijken ze te willen uitstralen. Pesters krijgen door deze houding andere kinderen mee in het gedrag naar een slachtoffer. Ze hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk te pakken zijn en áls ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die zeer duidelijk is: Je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer.

Het komt ook regelmatig voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich in een andere omgeving vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren. "Laten pesten doet pesten".

Jongens pesten anders dan meisjes. Jongens gebruiken vaker fysiek geweld. Meisjes pesten subtieler door te roddelen, gemene opmerkingen te maken en buiten te sluiten. Vaak is dit ook minder goed zichtbaar voor leerkrachten. Meisjes pesten meer in groepsvorm. Het “erbij horen” is vaak een belangrijke drijfveer. Jongens worden vaker gepest dan meisjes, en jongere kinderen vaker dan oudere, zo is uit onderzoek gebleken.

Pesten schaadt áltijd het gevoel van eigenwaarde van de slachtoffers en de daders en beïnvloedt hun leven als volwassenen.

Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes op lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers“. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, en er zijn kinderen die niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school) omgeving.

Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Het kan ook zijn dat meelopers het gedrag van de pester wel interessant vinden en denken daardoor zelf ook populairder te worden. Als kinderen actiever gaan meepesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht.

Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen (door bijvoorbeeld naar de leerkracht te gaan) of tegen de pesters te zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend. Het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers, horen graag bij de grote groep, ze zijn niet bereid en ook niet in staat om

grote risico's te lopen, waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien. Dit leidt er hoogstwaarschijnlijk toe dat zij zullen stoppen met pesten.

De rol van de ouders

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven, vervullen dus een belangrijke rol. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school of op de club willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. Dit gevoel van onmacht is niet altijd een goede leidraad voor rationeel handelen. De ouder wil maar één ding, en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden en dat het alleen maar goed is om pestgedrag te melden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas. Het is van belang dat ouders aan hun kind het verschil tussen klikken en klagen uitleggen.

Is er dan verschil tussen klikken en klagen?

Nou en of!

Bij klikken wil je dat de ander straf krijgt,

bij klagen hoop je dat het ongewenste gedrag ophoudt !

Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

Bij het gepeste kind:

Het pesten zou kunnen verergeren wanneer het pesten bespreekbaar gemaakt wordt. Als represaille kan er nog heviger gepest worden dan voorheen.

Bij de pester:

De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd en het lukt hem of haar maar moeilijk om toe te geven en te veranderen. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen.

In de directe kind-omgeving:

Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp te roepen.

Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag.

Bij de ouders:

Ouders hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ze beschikken niet altijd over de juiste informatie én hebben vaak te weinig vergelijkingsmateriaal: een pester op school hoeft thuis niet per sé pestgedrag te laten zien.

Sommige ouders zien de ernst van de situatie onvoldoende in. De slogan: "Ach iedereen is wel eens gepest, u toch ook?" geeft de visie van de ouders op dit gedrag aardig weer.

Hun kind maakt echter een abnormale ontwikkeling door met grote risico's op afwijkend gedrag op latere leeftijd met alle gevolgen van dien.

Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders van de pester doordrongen worden van het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag.

Uitgangspunten bij ons pestprotocol

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat een probleem op onze school, zowel voor de leerkrachten als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen;
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd;
3. Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel moeten alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de leerkrachten;
4. Wanneer het pesten, ondanks alle inspanningen, weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit;
5. Dit pestprotocol wordt door het hele team onderschreven en aan ook alle ouders ter inzage aangeboden.

Pestprotocol van de O.G.Heldringschool.

Wat is de inhoud van het pestprotocol?

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school, waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken.

De Heldringschool wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn.

Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstelt bij voorkomend pestgedrag.

Om welke maatregelen gaat het?

Preventieve maatregelen:

1. De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels in de klas als normaal gebruikelijk aan het begin van het schooljaar. Het onderling plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken in alle groepen van de school en vanaf groep 1 worden de schoolregels, genoemd in het pestprotocol, expliciet besproken.
2. Indien de leerkracht aanleiding daar toe ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groeps gesprek.

Repressieve maatregelen.

1. Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind. Dit gesprek staat niet op zichzelf, maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Van dit gesprek worden aantekeningen gemaakt in het dossier van zowel de pester als het gepeste kind.
2. Indien er sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd voor het dossier. Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Daarbij kan gedacht worden aan: buitenspelen, overblijven, excursies, schoolreisjes etc.
3. Indien het probleem zich toch blijft herhalen, brengt de leerkracht een lid van het managementteam op de hoogte. De leerkracht overhandigt hierbij een gedocumenteerd protocol met daarin de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.
4. De directie roept de ouders op voor een gesprek. Het kind wordt betrokken in dit gesprek. De directie kan ook na inschatting van de situatie besluiten om een ander teamlid te vragen het gesprek te voeren. Men gaat uit van het opgebouwde dossier en degene die het gesprek voert zorgt er voor dat het dossier verder wordt aangevuld.
5. Indien het gedrag niet verbetert kan er een verwijzing plaatsvinden naar het maatschappelijk zorgsysteem. Te denken valt dan aan Schoolmaatschappelijk werk, bureau Jeugdzorg of een dergelijke instantie.

6. Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert, en / of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem ook aan te pakken kan de directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen. Het is afhankelijk van de ernst van de situatie tot welke maatregelen de directie besluit. In het uiterste geval wordt de verwijderingsprocedure in werking gezet.

De 10 gouden regels vanuit het pestprotocol voor de kinderen zijn:

1. Heb respect voor de mening van een ander. Óók als jij zelf een andere mening hebt!
2. Zorg goed voor je eigen spullen, maar óók voor de spullen van een ander.
3. Samen zijn we de school, iedereen hoort erbij!
4. Schelden of roddelen doet verdriet, en dus doen wij dat niet!
5. We bemoeien ons vooral met onszelf, maar geven de ander hulp als hij of zij dat nodig heeft!
6. We doen elkaar geen pijn, want dat is helemaal niet fijn!
7. Als we zien dat iemand gepest wordt, helpen we diegene!
8. Een vriendelijke lach is fijn, uitlachen doet pijn.
9. Wanneer iemand zegt: Stop, hou dan ook op!
10. Wij beoordelen elkaar niet op hoe de ander eruit ziet!

